

ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

ASSESSMENT OF THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF BUSINESS ENTITIES

УДК 330.322

Кудренко Н.В.к.е.н., доцент
Національний університет
харчових технологій**Ніколаєнко С.М.**асистент кафедри обліку і аудиту
Національний університет
харчових технологій**Огійчук О.В.**студент
Національний університет
харчових технологій

У статті розглянуто поняття інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання. Проаналізовано методики оцінювання інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання та фактори, що впливають на інвестиційну привабливість. Визначено коефіцієнти оцінювання інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання. Проаналізовано шляхи вирішення проблеми оцінювання інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання у вітчизняній та зарубіжній літературі. Окреслено напрями оптимізації методологічних підходів до оцінювання інвестиційної привабливості підприємства. Систематизовано критерії оцінювання інвестиційної привабливості. Розглянуто взаємозв'язок між інвестиційною привабливістю суб'єктів господарювання та їх інноваційною складовою. Виявлено, що методика оцінювання інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання повинна індивідуально формуватися для кожного з них з урахуванням мети та способу залучення інвестицій.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, оцінювання, залучення інвестицій, фактори впливу, суб'єкти господарювання.

В статье рассмотрено понятие инвестиционной привлекательности субъектов

хозяйствования. Проанализированы методики оценивания инвестиционной привлекательности субъектов хозяйствования и факторы, влияющие на инвестиционную привлекательность. Определены коэффициенты оценивания инвестиционной привлекательности субъектов хозяйствования. Проанализированы пути решения проблемы оценивания инвестиционной привлекательности субъектов хозяйствования в отечественной и зарубежной литературе. Очерчены направления оптимизации методологических подходов к оцениванию инвестиционной привлекательности предприятия. Систематизированы критерии оценивания инвестиционной привлекательности. Рассмотрена взаимосвязь между инвестиционной привлекательностью субъектов хозяйствования и их инновационной составляющей. Обнаружено, что методика оценивания инвестиционной привлекательности субъекта хозяйствования должна индивидуально формироваться для каждого из них с учетом цели и способа привлечения инвестиций.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная привлекательность, оценивание, привлечение инвестиций, факторы влияния, субъекты хозяйствования.

In the article the concept of investment attractiveness of economic entities is considered. The methods of estimation of investment attractiveness of business entities and factors influencing investment attractiveness are analyzed. The coefficients of estimation of investment attractiveness of economic entities are determined. The ways of solving the problem of estimating the investment attractiveness of business entities in the national and foreign literature are analyzed. The ways of approach to problems of formation, increase and estimation of investment attractiveness of business entities are determined. The directions of optimization of methodological approaches to the estimation of investment attractiveness of the enterprise are outlined. The criteria for evaluating investment attractiveness are systematized. Determined that the level of investment activity in the modern economy is so recognized measure most accurately describes the quality of economic growth and opportunities for social progress in general. The relationship between investment attractiveness of business entities and their innovative component is considered. Revealed that the investment attractiveness and investment potential forms of interaction is investment interest and investment needs. It has been found that the method of estimating the investment attractiveness of an entity should be individually developed for each of them, taking into account the purpose and method of attracting investments. General scientific and applied research methods were used to solve the tasks set in the work: methods of grouping and comparison – for research and critical analysis of the content of the category "investment attractiveness"; system analysis – to assess the impact of the development of financial institutions and change the investment attractiveness of enterprises on the macroeconomic development of the state; situational analysis – to study approaches to determining the investment attractiveness of an enterprise; economic and mathematical modeling; system analysis and grouping method – to improve the approach based on the economic – mathematical analysis of the investment attractiveness of the enterprise.

Key words: investments, investment attractiveness, estimation, attraction of investments, factors of influence, subjects of management.

Постановка проблеми. Сьогодні для поліпшення позицій на ринку та забезпечення сталого розвитку для суб'єктів господарювання важливою є активізація інвестиційної діяльності. Важливою складовою при цьому є інвестиційна привабливість, оскільки саме від неї залежить розмір інвестицій, які може залучити підприємство. Інвестиційна привабливість є однією з головних передумов розвитку вітчизняних підприємств та фактором, який породжує конкурентну перевагу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання оцінювання інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання широко представлено в сучасних наукових дослідженнях. Дослідники наголошують на взаємозв'язку між інвестиційною привабливістю суб'єктів господарювання та їх інно-

ваційною складовою. Велика увага науковців приділяється фінансовим інвестиціям, які, згідно зі статистичними даними, вважаються найбільш пріоритетними об'єктами інвестування. Водночас у науковій літературі немає єдиного підходу до проблем формування, підвищення та оцінювання інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання.

У вітчизняній та зарубіжній літературі неповністю розкриті шляхи вирішення проблеми оцінювання інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання. Саме це зумовлює необхідність уточнення та подальшого дослідження цього питання.

Постановка завдання. Метою статті є формування сутності інвестиційної привабливості, дослідження її видів та методів оцінювання; окреслення напрямів оптимізації методологічних підхо-

дів до оцінювання інвестиційної привабливості підприємства; систематизація критеріїв оцінювання інвестиційної привабливості.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Інвестиції відіграють важливу роль у розвитку та функціонуванні не тільки господарюючих суб'єктів, але й економіки загалом. Залучення інвестицій є потужним поштовхом для розвитку виробництва, збільшення рівня ВВП та зростання загального добробуту суб'єкта господарювання або країни загалом.

Рівень інвестиційної активності в сучасній економіці визнаний тим показником, що найбільш точно характеризує якість економічного зростання та можливості соціального прогресу загалом. Оцінювання інвестиційної активності організації відіграє важливу роль як для господарської діяльності, так і для потенційних інвесторів. Активність діяльності інвесторів у багатьох країнах залежить від ступеня стійкості фінансового стану та економічної діяльності підприємств, які вони готові здійснювати.

Оцінювання інвестиційної привабливості підприємства – це досить складне завдання, що вимагає комплексного проблемно орієнтованого підходу до його вирішення, який повинен базуватись як на аналізованні поточного фінансового стану підприємства, так і на виявленні перспектив його розвитку.

Інвестиційна привабливість суб'єкта господарювання – це комплексне поняття, що характеризує здатність підприємства наявними економічними ресурсами залучати внутрішні та зовнішні інвестиційні кошти, що забезпечуватимуть досягнення цілей за певного рівня прибутковості та ризику інвестицій.

За системного підходу інвестиційна привабливість – це інтегральний показник, що відображає географічний, технічний, трудовий, фінансово-економічний, ресурсний, правовий та комерційний аспекти діяльності об'єкта (країни, регіону, галузі або підприємства) [7].

Г. Ігольников під поняттям «інвестиційна привабливість» розуміє «гарантоване, надійне і своєчасне досягнення цілей інвестора на базі економічних результатів діяльності даного інвестованого виробництва» [2, с. 18-28].

Таке визначення, на наш погляд, не цілком коректне, оскільки інвестування – це процес з негарантованих результатів. Ті чи інші інвестиційні рішення припускають неабиякий ступінь ризику, оскільки ні за яких умов неможливо бути повністю впевненим у тому, що в результаті вдасться реалізувати визначені цілі.

Інвестиційну привабливість слід розуміти як самостійну економічну категорію, що характеризується не тільки стійкістю фінансового стану підприємства, прибутковістю капіталу, курсом акцій та рівнем виплачуваних дивідендів, адже для оцінювання інвестиційної привабливості, крім оцінювання фінансового стану, необхідно враховувати якість продукції, її конкурентоспроможність, техніко-економічний рівень виробництва та здатність підприємства до саморозвитку на базі інноваційної стратегії [4, с. 153-155].

Інвестиційна привабливість та інвестиційний потенціал є формами взаємодії інвестиційного інтересу та інвестиційної потреби.

Принципи оцінювання інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання наведені на рис. 1.

Виділяють три підходи до оцінювання інвестиційної привабливості підприємств, такі як ринковий, бухгалтерський та комбінований (комплексний).

За ринкового підходу оцінювання інвестиційної привабливості засновується на розрахунку показників капіталізації. Такі методики були розроблені в країнах з розвинутою економікою в середині 1960-х рр. для портфельних інвесторів. В рамках цього підходу економісти розглядали оцінювання привабливості підприємства-емітента через оцінювання привабливості його цінних паперів. Ґрунтуючись на методиці ринкового підходу, коефіцієнт інвестиційної привабливості можемо

Рис. 1. Принципи оцінювання інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання

визначити як відношення реальної (внутрішньої) вартості організації до її ринкової вартості [3].

Бухгалтерський підхід заснований на аналізуванні внутрішньої інформації та допомагає механізмам аналізування господарської діяльності. Основні показники розраховуються на підставі даних бухгалтерської звітності підприємства, зокрема вартості чистих активів, грошових потоків, чистого прибутку, економічної доданої вартості (EVA).

Нині в роботах вітчизняних та зарубіжних дослідників виділяється досить велика кількість факторів, які впливають на інвестиційну привабливість господарюючого суб'єкта. Провівши ретельний аналіз усього різноманіття факторів, можемо дійти висновку, що інвестиційна привабливість господарюючого суб'єкта залежить від чималої кількості факторів, які умовно можна розділити на зовнішні та внутрішні [5, с. 733-736].

До зовнішніх факторів належать:

- інвестиційний клімат у країні;
- інвестиційний клімат у регіоні;
- інвестиційна привабливість галузі.

Водночас внутрішніми факторами вважаються:

- фінансовий стан підприємства;
- система менеджменту;
- інвестиційна діяльність;
- позиція на ринку;
- інноваційна діяльність;
- виробничий потенціал;
- юридичні аспекти.

Щодо внутрішніх факторів, то вони характеризуються досить широкою системою показників, що дає змогу виявити здатність витримати конкуренцію у своєму сегменті та забезпечити інвестору стабільний прибуток у майбутньому. З цього випливає, що інвестиційна привабливість конкретного підприємства повинна формуватися на чотирьох рівнях, а саме рівні держави, рівні регіону, рівні галузі та рівні самого суб'єкта господарювання.

У сучасній економічній літературі існує безліч методів оцінювання інвестиційної привабливості господарюючих суб'єктів. Дослідження показали, що їх більшість заснована на розрахунку значної кількості показників фінансово-господарської діяльності та не враховує галузевий аспект. При цьому як основні методи визначення складу показників використовують методи прямого розрахунку або експертні, що мало обґрунтоване, на відміну від використання математичних методів.

Математична модель повинна включати мінімальну кількість коефіцієнтів. Використання мінімального числа показників дає можливість виключити з дослідження ті коефіцієнти, які дублюють один одного або несуть схожу інформацію. Це дасть змогу побудувати більш точну, зручну й практичну у застосуванні модель оцінювання інвестиційної привабливості.

Фінансово-економічну складову інвестиційної привабливості підприємств доцільно оцінювати за допомогою системи показників, що відображають такі аспекти фінансово-господарської діяльності підприємства, як ліквідність, фінансова стійкість, ділова активність та ефективність господарської діяльності [6, с. 255-262].

До коефіцієнтів, які найчастіше використовуються для оцінювання фінансового становища підприємства, належать коефіцієнт оборотності активів; частка основних фондів в активі підприємства; фондовіддача; частка виробничих запасів у запасах; забезпеченість запасів власними оборотними засобами; співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості; коефіцієнт фінансової автономії; коефіцієнт фінансової стійкості; коефіцієнт маневреності власного капіталу; коефіцієнт структури покриття довгострокової заборгованості; рентабельність активів; рентабельність власного капіталу тощо.

Конкретний перелік показників, що формують комплексну оцінку інвестиційної привабливості, може різнитися залежно від цілей інвестування. Цілями інвестування можуть бути такі:

- отримання доходів від фінансово-господарської діяльності підприємства (у цьому разі мають оцінюватися коефіцієнти, що характеризують рентабельність об'єкта інвестування, а також його надійність);
- отримання доходу в результаті придбання підприємства й подальшого його продажу як діючого бізнесу або цілісного майнового комплексу (в такому разі повинні бути передбачені показники, які визначають стан матеріальних та нематеріальних активів, їх ринкову вартість, частку ринку, що займає підприємство);
- інші цілі, які, наприклад, можуть бути вертикальною або горизонтальною інтеграцією наявного бізнесу інвестору (в такому разі повинен оцінюватися повний комплекс показників, що характеризують внутрішнє та зовнішнє середовище підприємства) [1, с. 65-75].

Висновки з проведеного дослідження. Підсумовуючи результати дослідження, наголошуємо на тому, що методика оцінювання інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання повинна індивідуально формуватися для кожного з них з огляду на цілі, які переслідує підприємство, та мету залучення інвестицій. Також варто наголосити на тому, що тільки одночасне поєднання методів на чотирьох рівнях (рівні держави, регіону, галузі та суб'єкта господарювання) дасть змогу активізувати інвестиційну діяльність для вітчизняних підприємств.

Підбиваючи підсумки, відзначаємо, що інвестиційна привабливість – це поєднання суб'єктивних та об'єктивних умов, які сприяють інвестиційному процесу компанії або перешкоджають йому.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бадокіна Е., Швецова І. Оцінка інвестиційної привабливості організацій промисловості. *Управлінський облік*. 2011. № 9. С. 65-75.

2. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій : Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству від 23 листопада 1998 р. № 22. *Державний інформаційний бюлетень про приватизацію*. 1998. № 7. С. 18-28.

3. Мица В. Інвестиційна привабливість вітчизняних підприємств. *Механізми формування конкурентоспроможності продукції, підприємств і територій* : матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (26-27 січня 2012 р.). Хмельницький, 2012. URL: <https://stelmaschuk.info/archive-internetconference/52-conferencia-20-09-2012/297-2012-09-21-06-%20%2027-55.html> (дата звернення: 15.04.2019).

4. Мойсеєнко І. Інвестування : навчальний посібник. Київ : Знання, 2006. 490 с.

5. Талдонова С. Класифікація існуючих методичних підходів до оцінки інвестиційної привабливості організації. *Економіка і підприємництво*. 2013. № 11. С. 733-736.

6. Федорчак О., Георгіаді Н., Князь С. Метод аналізування рівня інвестиційної привабливості підприємства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2014. Вип. 794. №2014-2. С.255-262. URL: <http://science.lpnu.ua/smeu/all-volumes-and-issues/volume-794-2014-2/method-analyzing-investment-attractiveness> (дата звернення: 07.05.2019).

7. Як країні не зникнути з радарів інвесторів у 2018. *Радіо Свобода*. 2018. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28976682.html> (дата звернення: 29.04.2019).

REFERENCES:

1. Badokina E., Shvetsova I. (2011) Otsinka investytsiinoi pryvablyvosti orhanizatsii promyslovosti [Estimation of investment attractiveness of industry organizations]. *Managerial Accounting*, no. 9, pp. 65-75.

2. Agency for the Prevention of Bankruptcy of Enterprises and Organizations (1998) Metodyka integralnoi otsinky investytsiinoi pryvablyvosti pidpriemstv ta orhanizatsii: Nakaz Ahentstva z pytan zapobihannia bankrutstvu vid 23 lystopada 1998 r. № 22 [Methodology of the integrated assessment of investment attractiveness of enterprises and organizations: Order of the Agency for the Prevention of Bankruptcy of November 23, 1998, No. 22]. *Derzhavnyi informatsiinyi biuletyn pro pryvatyzatsiiu*, no. 7, pp. 18-28.

3. Mytsa V. (2012) Investytsiina pryvablyvist vitchyznianskykh pidpriemstv [Investment attractiveness of domestic enterprises]. *Proceedings of the Mizhnarodna Internet-konferentsiia Mekhanizmy formuvannia konkurentospromozhnosti produktsii, pidpriemstv i terytorii (Ukraine, Khmelnytskyi, January 26-27, 2012)*. Available at: <http://stelmaschuk.info/archive-internetconference/52-conferencia-20-09-2012/297-2012-09-21-06-27-55.html> (accessed: 15.04.2019).

4. Moyseyenko I. (2006) Investuvannya [Investment]. Kyiv : Znannya (in Ukrainian).

5. Taldonova S. (2013) Klyasyfikatsiia isnuichykh metodychnykh pidkhodiv do otsinky investytsiinoi pryvablyvosti orhanizatsii [Classification of existing methodological approaches to assessing the investment attractiveness of an organization]. *Economy and entrepreneurship*, no. 11, pp. 733-736.

6. Fedorchak A., Georgiadi N., Knyaz S. (2014) Metod analizuvannia rivnia investytsiinoi pryvablyvosti pidpriemstva [Method analyzing the investment attractiveness]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika"* [Bulletin of Lviv Polytechnic National University] (electronic journal), vol. 794, no. 2014-2. pp. 255-262. Available at: <http://science.lpnu.ua/smeu/all-volumes-and-issues/volume-794-2014-2/method-analyzing-investment-attractiveness> (accessed: 07.05.2019).

7. Radio Liberty (2018) Yak Ukraini ne znyknuty z radariv investoriv u 2018 rotsi [How to not disappear from the radar of investors in Ukraine in 2018]. Available at: <https://www.radiosvoboda.org/a/28976682.html> (accessed: 29.04.2019).

Kudrenko NataliaCandidate of Economic Sciences, Associate Professor
National University of Food Technology**Nikolaenko Svitlana**Assistant Lecturer at Department of Accounting and Auditing
National University of Food Technology**Ohiichuk Oleksandra**Student
National University of Food Technology**ASSESSMENT OF THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF BUSINESS ENTITIES**

The purpose of the article. Investment attractiveness is one of the main prerequisites for the development of domestic enterprises and a factor that gives rise to a competitive advantage. The purpose of the work is to form the essence of investment attractiveness, study its types and methods of evaluation. To outline directions of optimization of methodological approaches to the estimation of investment attractiveness of the enterprise. To systematize criteria for evaluating investment attractiveness.

Methodology. Currently in the works of local and foreign researchers released quite a number of factors that affect the investment attractiveness of the entity. After careful analysis of the whole variety of factors, we can conclude that the investment attractiveness of the business entity depends on a large number of factors that can be divided into external and internal. General scientific and applied research methods were used to solve the tasks set in the work: methods of grouping and comparison – for research and critical analysis of the content of the category “investment attractiveness”; system analysis – to assess the impact of the development of financial institutions and change the investment attractiveness of enterprises on the macroeconomic development of the state; situational analysis – to study approaches to determining the investment attractiveness of an enterprise; economic and mathematical modeling; system analysis and grouping method – to improve the approach based on the economic – mathematical analysis of the investment attractiveness of the enterprise.

Results. Summarizing the results of the study, it should be emphasized that the methodology for evaluating the investment attractiveness of an entity should be individually formed for each of them, based on the objectives pursued by the enterprise and with the aim of attracting investment. It is also worth noting that only a simultaneous combination of methods at 4 levels (level of state, region, industry and entity) will enable to intensify investment activity for domestic enterprises.

Practical implications. An assessment of the investment attractiveness of an enterprise is a rather complex task, which requires a complex problem-oriented approach to its solution, which should be based both on the analysis of the current financial state of the enterprise and the identification of the prospects for its development. Investment attractiveness should be understood as an independent economic category, characterized not only by the firm's financial sustainability, the return on capital, the stock exchange rate, or the level of paid dividends. In addition to assessing investment attractiveness, in addition to assessing the financial condition, it is necessary to take into account the quality of the product, its competitiveness, the technical and economic level of production and the ability of the enterprise to self-development on the basis of innovation strategy. Summing up, it should be noted that investment attractiveness is a combination of subjective and objective conditions that contribute or hinder the investment process of the company.